

Cinc anys després d’haver reformat l’Estatut i presentar-lo com un text modèlic, el PP valencià proposa de revisar-lo per a incorporar-hi el blindatge del finançament que va rebutjar el 2005. El moviment, que podria tenir intencions merament electoralistes, evidencia les mancances d’un estatut tutelat des de Madrid que havia de servir de patró per a la resta de territoris.

L'estatut caduc

RAFA GIL

Serafín Castellano, Francisco Camps i Joan Ignasi Pla el 23 de març del 2006, quan les Corts van aprovar la reforma de l'Estatut després de tots els tràmits parlamentaris.

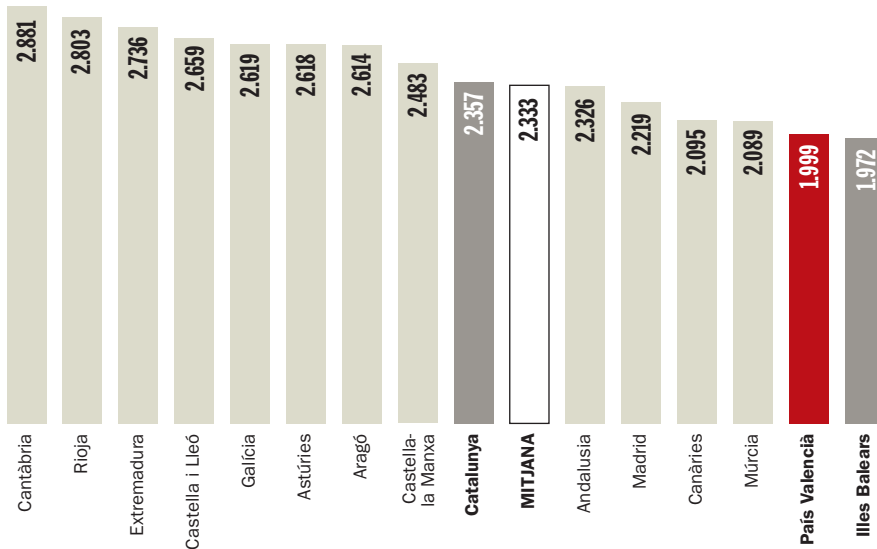
Era un acord “històric”, un text legislatiu que garantia el “màxim sostre competencial”. El 24 de maig del 2005 els dos màxims representants del Partit Popular i el PSPV-PSOE acabaven de donar carta de naixement a una reforma de l’Estatut que havia de servir “als valencians del segle XXI”. Francisco Camps, acompanyat per Joan Ignasi Pla, aleshores secretari general dels socialistes valencians, presentava el nou text com el fruit d’una aliança que havia treballat amb “ambició, però amb lleialtat a la resta de comunitats autònomes i a tot Espanya”.

La vigència de la reforma ha estat molt més efímera que no van pronosticar Camps i Pla. Tenint en compte les darreres intencions declarades pel Consell, l’Estatut dels “valencians del segle XXI” ha estat al seu servei durant menys d’un lustre. Ara el govern Camps ha tornat a llançar al debat públic la possibilitat de revisar el text estatutari. L’objectiu declarat és introduir una disposició addicional que garanteixi les inversions estatals en infraestructures d’acord amb la població registrada al País Valencià. L’objectiu no declarat és ampliar els marges de l’autogovern que ni PP ni PSPV-PSOE, tutelats per Madrid, no van gosar defensar fa cinc anys. Per a Enric Morera, síndic de Compromís i secretari general del Bloc Nacionalista Valencià, la intenció de reformar de nou la carta magna posa en evidència “el fracàs de l’estatut de la vergonya al qual ens van dur PP i PSOE”.

El Partit Popular ha insistit en aquesta idea des del començament del curs polític. Descartada la possibilitat d’activar la innòcua clàusula Camps (vegeu requadre), el partit del govern vol reobrir la capsa estatutària en l’àmbit del finançament. L’Estatut va-

Recursos per cap del sistema de finançament

Per cobrir els serveis públics que té transferits, l'any 2008 el País Valencià va rebre 9.895.270 milions d'euros, ço és, 1.999 euros per habitant, quan la mitjana estatal és 2.333. Els recursos que rep el País Valencià són el 9,93% del total disponible per a totes les comunitats autònomes, malgrat que la seua població és l'11,59%. Només les Balears són més mal finançades.

Font: Institut Valencià d'Investigacions Econòmiques

lencià, al contrari que molts dels que es van aprovar més tard –començant pel català–, no incorpora cap obligació sobre finançament. La revisió del 2005 no va abordar el problema del dèficit en inversió ni el deute històric i això ha deixat els valencians en un desavantatge clar respecte a algunes altres comunitats autònomes. El País Valencià és a la cua en finançament. Segons un estudi de l'Institut Valencià d'Investigacions Econòmiques (IVIE), que té en compte dades del 2008, l'estat espanyol transfereix a les arques autonòmiques 1.999 euros per habitant per cobrir els serveis que els dispensa, i la mitjana estatal és de 2.333. El País Valencià, segons l'estudi de l'IVIE, concentra l'11,59% de la població de l'estat espanyol, però només rep el 9,93% dels recursos disponibles a la caixa comuna. La intenció del PP, que ha posat la qüestió en mans del *conseller-per-a-tot*, Serafín Castellano, és donar el vist-i-plau a una disposició addicional que, en el redactat, és idèntica a la que es va aprovar a Andalusia i vincula la inversió al pes de la població valenciana en relació amb l'estat espanyol.

Tàctica o estratègia? La posició que té el partit del govern és la contrària de la que va mantenir durant la negociació de l'any 2005. Aleshores, el PP va situar la qüestió del finançament més enllà de les línies roges que estava disposat a traspasar, per més que els socialistes s'hi mostraren partidaris. En aquells mesos centrals del 2005 es va covar una reforma teledirigida des de Madrid que pretenia, en darrera instància, servir de patró en un procés més general de revisió estatutària a tot l'estat espanyol. Com molt encertadament va escriure Salvador Cardús en aquest setmanari la mateixa setmana que s'aprovà el text ara vigent, "l'estatut acordat a València és resultat d'una estratègia espanyola d'estat, o si es

El PSPV no vol saber res de la reforma i acusa el PP d'utilitzar-la amb fins electoralistes

vol, que només es pot entendre en clau estatal". Per a Enric Morera, l'actual posició del PP "confirma allò que el Bloc i Compromís van dir en el seu dia: que la reforma propiciada per PP i PSOE desembocaria en un estatut de vergonya, una reforma de mínims". Per això des de Compromís es mostren disposats a negociar amb els conservadors la reforma, si bé són partidaris d'una revisió profunda, perquè "cal un nou estatut que amplie l'autogovern dels valencians" i "assumezca el màxim de competències", no únicament en matèria de finançament.

Molt diferent és l'actitud dels socialistes, que critiquen que el PP s'interessa pel finançament insuficient però el 2005 van negar-se fins i tot a abordar la qüestió del deute històric. Segons el seu parer, l'operació del Consell és només una maniobra d'imatge i per això fins ara no hi han mostrat gens d'entusiasme. Per al socialista Ximo Puig, que va participar en les negociacions del 2005, el Consell "fa una utilització partidista i frívola" de l'Estatut. "En aquest moment –apunta Puig– la qüestió del finançament cal resoldre-la al marge de l'Estatut [...]. En aquest estatut es podria avançar molt més que no s'ha avançat. El problema no és l'Estatut, sinó un govern que passa absolutament de l'autogovern."

D'aquesta mateixa opinió és Vicent Franch, professor sènior de dret constitucional i ciències polítiques i de l'administració de la Universitat de València, que –deixant de banda la conveniència o no d'encarar ara una reforma– troba que l'anunci té finalitats electoralistes. "El PP té un avantatge electoral grandíssim al País Valencià i no veu perillar el seu poder –apunta el polítòleg i assagista–. Fa quinze anys que governa i el seu programa polític es va exhaurint. Aquest partit no està amenaçat per una alternativa, de manera que es dedica a alimentar la seua pervivència amb la incorporació a l'agenda política de noves propostes." Amb tot, apunta Franch, al País Valencià hi ha "un problema històric de finançament que cal abordar" i té sentit que un govern autonòmic defensi aquesta reforma, ni que "semble una

frivolitat des del punt de vista polític” de fer-ho cinc anys després de la darrera revisió.

És d’una opinió semblant Xavier Bernadí, professor de dret administratiu de la Universitat Pompeu Fabra. Per a Bernadí, hi ha “una aproximació a voltes massa sacralitzada” dels estatuts que ens situa en posicions immobiliàries. “Sóc de l’opinió que si convé modificar-lo, cal modificar-lo. Una constitució ha d’estar al servei de la societat i no a l’inrevés.” Sobre això, Vicent Franch creu que cal establir “reformes a termini”, és a dir, pactar processos de revisió dels estatuts cada quatre anys o cinc i incorporar-hi millores, perquè aquests textos legals “també tenen el seu cicle vital”. “Als Estats Units hi incorporen esmenes constantment i no passa res”, apunta.

De l’efervescència a l’obsolescència. Amb tot, apunta Xavier Bernadí, “les normes primàries, com la Constitució i l’Estatut d’Autonomia, recomanen més estabilitat. No és bo de tocar-les massa sovint”. Per a aquest especialista en gestió de competències, les mancances que avui presenta l’Estatut valencià són el resultat d’un procés de reforma, el del 2005, que va desembocar en el naixement d’un estatut que, tot i incorporar competències que fins aleshores eren transferides, és “de baixa intensitat”. “En el moment que es va aprovar hi va haver una certa precipitació, una certa voluntat de ser els primers, cosa que no va permetre de fer una reforma més en profunditat i més reflexionada”, explica. Per a Bernadí, “no és de les reformes més ambicioses entre les del conjunt de l’estat, tant des del punt de vista competencial com des del punt de vista institucional” i esmenta, com a elements que s’hi troben a faltar, les comissions bilaterals Generalitat-estat o la no-participació en organismes estatals.

Més crític es manifesta Andrés Boix Palop, professor de dret administratiu de la Universitat de València, que opina que el País Valencià es va utilitzar com el “beneit útil” en el procés de reforma d’estatuts a tot l’estat espanyol. “Madrid necessitava

‘Clàusula Camps’, fórmula innòcua

Què se n’ha fet de la famosa *clàusula Camps*, que havia d’assegurar que el País Valencià gaudira sempre del màxim sostre competencial? En el moment d’aprovar la reforma anterior, la *clàusula Camps* va ocupar una part de l’atenció mediàtica. Es tractava d’un afegit en el cos del text jurídic que permet una constant actualització estatutària d’acord amb les competències que adquireixen les altres comunitats autònomes. En concret, el punt 3 de la disposició addicional segona estableix: “Qualsevol ampliació de les competències de les comunitats autònomes que no siguin assumides en el present estatut o no hagen estat atribuïdes, transferides o delegades a la Comunitat Valenciana amb anterioritat obligarà, en el seu cas, a les institucions d’autogovern legítimes a promoure les corresponents iniciatives per a dita actualització.” Per què no se’n fa ús ara que es vol blindar el sistema de finançament, com també han fet Catalunya o Andalusia? Perquè, segons que apunta el professor de la Universitat de València Andrés Boix Palop, la clàusula és “innòcua jurídicament” i és “més desiderativa que real”. De la mateixa opinió es Xavier Bernadí, per a qui, tot i ser una “clàusula imaginativa i hàbil”, “en la redacció final perd molt del sentit amb què es va concebre”. “Al principi era una clàusula que pretenia una pràctica equiparació competencial (això és impossible des del punt de vista jurídic), en el sentit que qualsevol competència que assumeixi un altre podrà ser assumida també pel País Valencià. A la redacció final, però, resulta innòcua”, apunta aquest professor de la Universitat Pompeu Fabra. “Escriure ‘en el seu cas’, com es fa en el text aprovat finalment, és molt aleatori i no obliga a res”, diu. Per a Ximo Puig, del PSPV-PSOE, “la *clàusula Camps* no fa mal a ningú, però no serveix de res”.

En tot cas, argumenta Bernadí, “és una mica frívol dir que la iniciativa política o l’autogovern es deixi al criteri dels altres. Cada regió ha de saber quin autogovern vol i si vol ser competent en una cosa o en una altra [...] L’autogovern és prou seriós per a tractar-lo amb més cura”. Per a Boix Palop, la *clàusula Camps* és una mostra de la preponderància del “discurs del greuge comparatiu” entre determinats sectors polítics valencians. “Es basen –diu– en una construcció de l’autogovern que no se centra a satisfer les necessitats dels ciutadans, sinó a garantir que la Comunitat Valenciana no es quede a la cua”.

una comunitat autònoma que acceptara de fer una reforma que servira de model de tota la resta –sobretot pensant en Catalunya–, no una reforma en termes d’aprofitament propi”. El País Valencià va actuar de “barrera profilàctica” i, en lloc de tenir un “estatut de primera, va acabar tenint menys capacitat o menys competències que tota la resta”, perquè els estatuts que el van precedir els van superar en ambició. “El fet que ara es proposa de reformar-lo demostra que l’Estatut valencià havia d’actuar com a dic de contenció. Ens van prometre un estatut per situar-nos en una posició capdavantera quant a autogovern, però van optar per una línia poc conflictiva i menys reivindicativa. Al

final, l’Estatut ha quedat ràpidament superat”, diu.

Siga com siga, sembla improbable que la reforma de l’Estatut que defensa el PP acabe reeixint. En primer lloc, perquè el PSPV no vol entrar en el joc, i sense consens dels dos principals partits és impossible de fer res. En segon lloc, perquè resten només quatre mesos per a la dissolució de les Corts abans de les eleccions del maig. Fins i tot amb el suport dels socialistes seria difícil de superar el llarg camí consubstancial a tot procés parlamentari, des de la constitució d’una ponència a les Corts fins al referèndum, passant per l’aprovació a les Corts espanyoles.

Violeta Tena